

MAGGIE O'FARRELL

EL RETRAT
DE MATRIMONI

Traducció de Marc Rubió Rodon

Barcelona

Títol original: *The marriage portrait*

© Maggie O'Farrell, 2022

Primera edició: març del 2023

© de la traducció: Marc Rubió Rodon, 2023

Aquest llibre s'ha publicat gràcies al suport de Literature Ireland.

© d'aquesta edició: L'Altra Editorial

Gran Via de les Corts Catalanes, 628, àtic 2a

08007 Barcelona

www.laltraeditorial.cat

Compost en Dante 12/15 per EditaPiaf

Imprès a Romanyà Valls

DIPÒSIT LEGAL: B. 23.803-2022

ISBN: 978-84-126201-6-0

Qualsevol forma de reproducció, distribució,
comunicació pública o transformació d'aquesta obra
requereix l'autorització prèvia i per escrit de L'Altra.

Tots els drets reservats.

A la Mary-Anne i la Victoria

NOTA HISTÒRICA

El 1560, Lucrecia de Cosme de Mèdici va marxar de Florència amb quinze anys per començar la seva vida de casada amb Alfons II d'Este, duc de Ferrara.

Al cap d'un any encara no, estaria morta.

Oficialment, la seva mort es va atribuir a la «febre pútrida», però va córrer el rumor que l'havia assassinat el marit.

Vet aquí la meva última duquessa pintada a la paret;
sembla que estigui viva.

ROBERT BROWNING, «La meva última duquessa»

Les dones [...] es veuen obligades a seguir els capricis, les fantasies i les ordres dels seus pares, mares, germans i marits, de manera que passen la major part del temps recloses dins dels estrets confins de les seves cambres, on s'estan aparentment ocioses, desitjant una cosa i alhora desitjant la contrària, i capficades en pensaments diversos [...]

GIOVANNI BOCCACCIO, *El Decameró*

UN LLOC AGREST I SOLITARI

Fortezza, prop de Bondeno, 1561

La Lucrezia s'asseu a la llarga taula de menjador, que han polit fins a donar-li una brillantor aquosa i han parat amb plats, copes capgirades, una corona teixida amb branques d'abet. El seu marit no seu al lloc que ocupa habitualment, a l'altra punta, sinó al seu costat, prou a prop perquè ella, si vol, li pugui arrepenjar el cap sobre l'espatlla; ell desplega el tovalló, redreça un ganivet i acosta l'espelma cap a tots dos quan ella s'adona, amb una claredat insòlita, com si li haguessin posat un vidre de colors davant dels ulls, o potser l'hi haguessin retirat, que vol matar-la.

Té setze anys, no fa ni un any que s'ha casat. Han viatjat la major part del dia, aprofitant la poca llum que ofereix l'estació de l'any: han sortit de Ferrara a trenc d'alba i han cavalcat fins al que, segons li havia dit ell, era un pavelló de caça, al llunyà nord-oest de la província.

Però això no és cap pavelló de caça, hauria volgut dir la Lucrezia quan han arribat al seu destí: un edifici de pedra fosca i parets altes, flanquejat en un costat per un bosc espès i a l'altre per un meandre sinuós del riu Po. Li hauria agradat girar-se damunt la sella i preguntar al marit: ¿per què m'has portat aquí?

No ha dit res, però, i ha deixat que la seva euga seguís el marit camí enllà entre uns arbres regalimosos, travessés un pont arquejat i entrés al pati d'aquell estrany edifici fortificat amb forma d'estrella, una construcció que, des d'un bon principi, li ha semblat insòlitàment deshabitada.

S'han endut els cavalls, ella s'ha tret la capa i el barret xops i ell l'ha observat mentre se'ls treia, dret, d'esquena a les flama-

rades de la llar de foc, i ara fa un gest als servents camperols que hi ha al perímetre penombrós de la sala perquè s'acostin i deixin el menjar als plats, llesquin el pa, els omplin les copes, i de sobte ella recorda les paraules de la seva cunyada, murmurades amb veu rogallosa: Tu seràs la culpable.

Els dits de la Lucrezia s'arrapen a la vora del plat. La certesa que la vol veure morir és com una presència que té al seu costat, com si un rapinyaire se li hagués posat al braç de la cadira.

És per això que han fet aquest viatge sobtat fins a un lloc tan agrest i solitari. L'ha portada aquí, a aquesta fortalesa de pedra, per assassinar-la.

L'estupefacció l'estira bruscament cap amunt, de manera que surt del seu propi cos i gairebé riu; flota a tocar del sostre de volta i mira avall cap a ella mateixa i el seu marit, asseguts a taula, ficant-se la sopa i el pa salat a la boca. Veu com ell s'inclina cap a ella i li posa els dits sobre la pell nua del canell mentre li diu alguna cosa; s'observa a ella mateixa fent-li que sí amb el cap, empassant-se el menjar, pronunciant algunes paraules sobre el seu viatge fins aquí i l'interessant paisatge que han travessat, com si no passés res entre ells, com si això fos un sopar normal després del qual es retiraran a dormir.

En veritat, pensa, encara a tocar de la pedra freda i vaporosa del sostre de la sala, el viatge fins aquí des de la cort ha sigut avorrit, entre camps inhòspits i gelats, el cel tan encapotat que semblava haver quedat suspès, exhaust, sobre les capçades dels arbres nus. El seu marit ha marcat el ritme al trot, i han sotraguejat quilòmetre rere quilòmetre damunt la sella fins que a ella li ha començat a fer mal l'esquena i se li han encetat les cames pel refrec de les mitges molles. Tot i els guants de pell d'esquirol, els dits, aferrats a les regnes, se li han entumit del fred, i aviat la crinera del cavall s'ha cobert de gel. El seu marit encapçalava el grup, amb dos guàrdies al darrere. Quan la ciutat ha donat pas al camp, la Lucrezia ha volgut esperonar el

cavall, clavar els talons al flanc de l'animal i sentir com li volaven les peülles sobre les pedres i la terra, enfilat a tota velocitat el paisatge pla de la vall, però sabia que no ho havia de fer, que el seu lloc era darrere o al costat d'ell, si és que la convidava a posar-s'hi, mai davant, de manera que han trotat i trotat interminablement.

A la taula, acompanyada per l'home que ara sospita que la matarà, voldria haver-ho fet, voldria haver picat l'euga perquè es posés al galop. Voldria haver passat com un llamp pel costat d'ell, deixant anar una riallada exultant i transgressora, la capa i els cabells desfermats darrere seu, les peülles escopint fang. Voldria haver fet girar les regnes cap als turons llunyans, on s'hauria pogut perdre entre els replers i els cims rocallosos, perquè ell no la pogués trobar mai.

El marit posa els colzes a banda i banda del plat i li explica que de petit venia a aquest pavelló —insisteix a dir-ne així—, que el seu pare el portava a caçar per aquí. Ella escolta la història de com li feien disparar una fletxa rere l'altra per encertar el blanc d'un arbre fins que li sortia sang dels dits. Assenteix i emet murmuris considerats en els moments oportuns, tot i que de fet voldria mirar-lo de fit a fit i dir-li: Sé molt bé què et proposes.

¿El deixaria sorprès?, ¿el descol·locaria? ¿La considera una esposa cànida i innocent, amb prou feines sortida de l'ou? Ella ho veu tot. Veu que ell ha traçat el seu pla meticulosament, amb molta diligència: l'ha allunyat dels altres, s'ha assegurat que el seu seguici es quedés a Ferrara, que estigués sola, que no hi hagués ningú en aquest *castello*, només ell i ella, dos guàrdies apostats a fora i un grapat de camperols disposats a servir-los.

¿Com ho farà? En part, li agradaria preguntar-l'hi. ¿El ganyivet en un passadís fosc? ¿Encerclant-li el coll amb les mans? ¿Una caiguda del cavall que sembli un accident? No té cap dubte que tot això entraria dins del repertori del marit. El seu con-

sell seria que ho fes ben fet, perquè el seu pare no reaccionarà amb indulgència davant l'assassinat de la filla.

Deixa la copa a la taula; aixeca la barbeta; gira la mirada cap al marit, l'Alfonso, duc de Ferrara, i es pregunta què passarà a continuació.